

MINISTERUL CULTURII
MUZEUL NAȚIONAL DE ISTORIE A TRANSILVANIEI

ACTA
MVSEI NAPOCENSIS

34

ISTORIE

II

1997

1998

MINISTERUL CULTURII

MUZEUL NAȚIONAL DE ISTORIE A TRANSILVANIEI

**ACTA
MVSEI NAPOCENSIS**

34

II

ISTORIE

1997

CLUJ-NAPOCA

1998

COLEGIUL DE REDACȚIE:

IOAN PISO — Director general

NICOLAE CORDOȘ — Redactor responsabil

LIVIA CĂLIAN — Secretar de redacție

PETRU IAMBOR, FRANCISC PAP — Istoria medie

EUGENIA GLODARIU, STELIAN MÂNDRUT — Istorie modernă

IOAN CIUPEA, GHEORGHE IANCU — Istorie contemporană

MARIUS PORUMB — Istoria artelor

DOINA BOROȘ — Conservare-restaurare

ISBN — 0578-5391-2

FONDATOR: Acad. CONSTANTIN DAICOVICIU

ACTA MUSEI NAPOCENSIS

Publicația Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei. Orice corespondență se va adresa: Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, 3400 Cluj-Napoca, str. Constantin Daicoviciu nr. 2, tel. 004064/19.56.77; telefax: 004064/19.17.18.

ACTA MUSEI NAPOCENSIS

Publication du Musée National d'Histoire de la Transylvanie. Toute correspondance sera envoyée à l'adresse: Musée National d'Histoire de la Transylvanie, 3400 Cluj-Napoca, Rue Constantin Daicoviciu, no. 2, Roumanie, tel. 004064/19.56.77; telefax 004064/19.17.18.

C U P R I N S

S O M M A I R E — I N H A L T — C O N T E N T S

STUDII

ŞERBAN TURCUŞ, Christianitas și români. Note privind locul românilor în realitatea creștirii occidentale la începutul secolului al XIII-lea	9
<i>Christianitas and the Romanians. Notes concerning the Romanians' place in Western Christianity at the beginning of the 13th century . . . . .</i>	27
PETRE IAMBOR, Nobili din neamul Cenad (sec. XIII—XVII) <i>Les nobles du genre Cenad (XIII°—XVII° siècle) . . . . .</i>	29
	36
RÜSZ FOGARASI ENIKŐ, Relațiile așezărilor urbane din Transilvania cu puterea centrală . . . . . <i>Relations des établissements urbaines transylvaines avec le pouvoir central . . . . .</i>	37
	50
IOAN LUMPERDEAN. Preocupări pentru editarea primelor periodice cu tematică economică în spațiul universal și românesc în epoca modernă . . . . . <i>Concerns for the publication of the first periodicals with economic subjects in Romanian and world territory in the modern age . . . . .</i>	51
	70
NICOLAE JOSAN, „Causa română la 1872” — un document interesant al mișcării naționale a românilor din Transilvania <i>Un intéressant document du mouvement national des Roumains de Transylvanie, „La cause roumaine de 1872” . . . . .</i>	73
	95
EUGENIA GLODARIU, Congresele studențești — foruri de exprimare a solidarității și unității naționale . . . . . <i>The students conferences — the expression way of the national solidarity and unity . . . . .</i>	97
	109
TEODORA DANIELA SECHEL, Alexandru Lapedatu. Concepție și metodă istorică . . . . . <i>Alexandru Lapedatu-medievalist historian. Conception and historical method . . . . .</i>	111
	123
CONSTANTIN I. STAN, Crearea Partidului Țărănesc (10 octombrie 1926) <i>The foundation of the National Peasant Party (October 10, 1926)</i>	125
	143
CĂLIN MORAR-VULCU, Regimul minorităților naționale în România (23 august 1944—1945) <i>The National Minorities Statute in Romania (23rd of August 1944—1945) . . . . .</i>	145
	161

MISCELLANEA

FRANCISC PAP — GAVRILĂ GOLDNER — ZOLTÁN KÁSA, Taxa vamală tricesimală și frecvența transporturilor la oficiul vamal din Cluj (1599—1637). Existente și înregări . . . . . <i>La taxe douanière de trentième et la fréquence des transports à l'office douanier de Cluj (1599—1637). L'existant et complétiōns .</i>	165 174
VASILE RUS, Syllogimaeorum Transylvanae Ecclesiae Libri Septem de Rudolph Bzенszky (II)	183
IOANA BOTEZAN, Din arhiva personală a lui Ioan Micu Moldovan Vol. IV. Manuscrisse . . . . . <i>Ioan Micu Moldovans persöhnliches Archiv. Band IV. Manuskripten</i>	277 291
IOAN BOLOVAN, Contribuții documentare privind politica demografică a Ungariei la începutul secolului XX <i>Documentary contributions concerning demographical policy of Hungary at the beginning of the XXth century</i>	293 310
GHEORGHE ȘORA, Declarația de la Oradea din 12 octombrie 1918 <i>The Romanian National Party of Transylvania's declaration, Oradea, (the 12th of October 1918)</i>	311 324
DANIELA COMSA — MARIA MAGDALENA JUDE, Nicolae P. Rațiu și Augustin Rațiu, promotori ai idealului național <i>Nicolae P. Rațiu and Augustin Rațiu — promoters of the national ideal</i>	325 339
CORNEL CRĂCIUN, Viața culturală în presa românească interbelică din Târgu Mureș <i>La vie culturelle dans la presse roumaine entre les deux guerres mondiales de Târgu Mureș</i>	341 350
VALERIU GIURAN, Momente din istoricul regimentului 5 Vânători (1896—1944) <i>Moments de l'histoire du régiment 5 Chasseurs (1896—1944)</i>	353 380

PATRIMONIU, MUZEEOLOGIE, CONSERVARE—RESTAURARE

VIORICA GABRIELA POP, Mobilier renascentist în colecția Muzeului Țării Crișurilor <i>Ameublement de la Renaissance dans les collections du Musée de Pays des Criș (Oradea)</i>	383 389
LIVIA CĂLIAN, Patru medalii transilvănenene de încoronare din colecția Esterházy . . . . . <i>Four Transylvanian crowning medals (1790, 1837)</i>	391 394
HORATIU GROZA, Despre ridicarea și dezvelirea statuii doctorului Ioan Rațiu din Turda <i>About the raising and unveiling of dr. Ioan Rațiu's statue from Turda</i>	396 405

ADRIANA TOPÂRCEANU, Lucrări inedite de Sabin Popp	407
<i>Oeuvres inédites de Sabin Popp (1896—1928)</i>	412
MELINDA MITU, ADRIANA ISACU, Un experiment inedit în activitatea de ghidaj: familiarizarea nevăzătorilor cu exponatele muzeale	415
<i>An original experience in the museum; the recognition of the museum valuable by the blind</i>	417
EMIL, CĂPÂLNA, Diversitatea și dificultatea restaurării	419
<i>La diversité et la difficulté de la restauration</i>	420

NOTE ȘI RECENZII

FRANCISC PAP, Un secol de istorie maghiară în monede: László Kovács, <i>Münzen aus der ungarischen Landnahmezeit</i>	423
FRANCISC PAP, Despre o istorie medievală în monede: Bogdan Murgescu, <i>Circulația monetară în țările române în secolul al XVI-lea</i>	425
GELU NEAMȚU, <i>Mișcarea națională a românilor din Transilvania între 1849—1918 (8 august 1849 — 31 decembrie 1851). Documente</i> , vol. I	431
MARIA MAGDALENA JUDE, Nicolae Josan, Gheorghe Fleșer, Ana Dumitran, <i>Oameni și sapte din trecutul județului Alba în memoria urmașilor</i>	433
IOAN CIUPEA, Cărți și note privind relațiile româno-franceze	435
IOAN CIUPEA, Sorin Mitu, <i>Geneza identității naționale la românii ardeleni</i>	447
IOAN CIUPEA, Rueben H. Markham, <i>România sub jugul sovietic</i>	451
IOAN CIUPEA, Dmitri Volkogonov, <i>Lenin. O nouă biografie</i>	453
DANIELA COMĂA, Cronică selectivă a activității secțiilor de istorie ale Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei în perioada 1990—1997	457

LUCRĂRILE PRIMULUI COLOCVIU INTERNATIONAL DE ISTORIE A FARMACIEI, CLUJ-NAPOCA, 15—18 OCTOMBRIE 1996

LES TRAVAUX DU PREMIER COLLOQUE INTERNATIONAL D'HISTOIRE DE LA PHARMACIE, CLUJ-NAPOCA, le 15—18, OCTOBRE 1996

PIERRE JULIEN, Les „ephemera”, une source pour l'histoire médico-pharmaceutique	463
FELIP CID, L'objet medical et l'histoire de la médecine	501
GHEORGHE BRĂTESCU, Musées et collections dans le cadre de l'ancienne Faculté de Médecine de Bucarest	513
DOMJNIQUE KASSEL — JACQUES GRAVÉ, Intervention au 1 ^{er} Colloque International d'Histoire de la Pharmacie à Cluj-Napoca en octobre 1996	517
F. LEDERMANN, Côme et Damien dans les musées suisses	521

HENRI C. SILBERMAN, Récensement d'images pharmaceutiques médiévaux aux Etats Units et l'accès à ces données par l'ordinateur	527
JADWIGA BREŽÍNSKA, Nouveau motif dans un ex-libris pharmacien	551
OVIDIUS MAIOR, 200 ans depuis la constitution de l'homéopathie. Influences sibériennes déterminantes sur Samuel Hahnemann	555
ȘTEFAN BUDAHÁZY — MARIA BUDAHÁZY, Despre câteva colecții muzeale farmaceutice din Europa	561
GRAZIELLA BAICU, In memoriam. Dix ans depuis la disparition du professeur émérite docteur Iosif Spielmann	569
BEN HAINES, A point of view about the Museum of the History of Medicine and Pharmacy	573
INGRID LUX, Des traces muséographiques du passage de Hahnemann à Sibiu	577
C. IUGULESCU, Les expositions locales et occasionnelles d'histoire de la pharmacie, leur rôle	583
EPIFANIE COZĂRESCU — OCTAV CLOCOTICI, Muzeul medico-farmaceutic al Spitalului din Roman	587
HONORIUS POPEȘCU, Livres de spécialité édités à Cluj. Possibles exponats dans la collection d'histoire de la pharmacie	591
MARIA SOPOREAN — CRISTINA DASCĂLU, La céramique pharmaceutique médiévale dans le Musée d'Art de Roumanie	595